

Koło Naukowe Prawa Europejskiego

Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego

ul. Wybrzeże Kościuszkowskie 47

00-347 Warszawa

RAPORT Z MONITORINGU PRAWA W ZAKRESIE DOSTĘPNOŚCI SĄDU REJONOWEGO KATOWICE-ZACHÓD W KATOWICACH

Warszawa, 27 września 2022 roku

Raport został opracowany przez Koło Naukowe Prawa Europejskiego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego w ramach projektu „Wspólnie – Dostępnie – Sprawiedliwie” realizowanego przez Fundację Court Watch Polska i Fundację Polska Bez Barrier przy wsparciu Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój – Działanie 2.16 – Usprawnienie procesu stanowienia prawa.

Przygotowanie i opracowanie raportu (zespół monitoringowy):

Marcel Joan Gutierrez Bartoszewski

Zuzanna Kornacka

Zuzanna Rakowska

Współpraca mentorska:

Angelika Rekowska (Fundacja Court Watch Polska)

Opracowanie narzędzi badawczych i szablonu raportu:

Bartosz Pilitowski (Fundacja Court Watch Polska)

Konsultacje w zakresie dostępności i uniwersalnego projektowania:

Małgorzata Kmiec (Fundacja Polska Bez Barrier)

Spis treści

Informacje o celach i metodologii monitoringu	4
Wyniki monitoringu dostępności	6
A. Strona internetowa sądu pod adresem: www.katowice-zachod.sr.gov.pl	6
B. Budynek i otoczenie budynku sądu przy Placu Wolności 10	7
B.1. Otoczenie wejścia	7
B.2. Wejście główne	8
B.3. Dostęp do informacji i bezpieczeństwo	11
B.4. Dostępność toalety	15
B.5. Schody	17
B.6. Windy	18
B.7. Korytarze	19
C. Budynek i otoczenie budynku przy ul. Warszawskiej 45	21
C.1. Otoczenie wejścia	21
C.2. Wejście główne do budynku	23
C.3. Wejście boczne do budynku dla osób z niepełnosprawnościami	24
C.4. Dostęp do informacji i bezpieczeństwo	25
C.5. Dostępność toalety	29
C.6. Schody na prawo od wejścia głównego	31
C.7. Windy	32
C.8. Korytarze w budynku	34

Informacje o celach i metodologii monitoringu

Celem głównym monitoringu jest zwiększenie dostępności Sądu Rejonowego Katowice-Zachód w Katowicach dla osób ze specjalnymi potrzebami. Cel ten zespół monitoringowy chce osiągnąć przez zbadanie dostępności Sądu Rejonowego Katowice-Zachód w Katowicach, przedstawienie kierownictwu sądu raportu z badania wraz z rekomendacjami oraz weryfikację wykorzystania rekomendacji w ciągu roku po publikacji raportu.

Osoby ze specjalnymi potrzebami to osoby, które ze względu na swoje cechy zewnętrzne lub wewnętrzne, albo ze względu na okoliczności, w których się znajdują, muszą podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu przewyciężenia bariery, aby uczestniczyć w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami. Osobami ze szczególnymi potrzebami są więc nie tylko osoby z niepełnosprawnością (zarówno trwałą, jak i czasową), ale także wszyscy, którzy mają naruszoną sprawność organizmu lub zmysłów, osoby mające pod opieką małe dziecko, osoby niskorosłe, czy seniorzy.

Obowiązek zapewnienia przez sądy dostępności swoich budynków, usług i informacji dla osób ze specjalnymi potrzebami wynika z treści przepisów zawartych m.in. w następujących aktach prawnych:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej
- Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych sporządzona w Nowym Jorku 13 grudnia 2006 r.
- Ustawa z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (Dz. U. 2019 poz. 848; 2022 poz. 1002)
- Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. 2019 poz. 1696 i poz. 2473; 2022 poz. 975)
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. 2019 poz. 1065 z późn. zm.).

Badania objęły trzy obszary dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami:

1. obszar dostosowania formy informacji (dostępność informacyjno-komunikacyjna),
2. obszar dostosowania strony internetowej (dostępność cyfrowa),
3. dostosowanie ogólnodostępnych części budynków sądu i przestrzeni wokół nich (dostępność architektoniczna).

Do przeprowadzenia badania wykorzystano następujące metody badawcze:

- obserwacje i pomiary bezpośrednie, zwłaszcza miejsc i budynków w procedurze badania dostępności architektonicznej, jak i stron www w badaniu ich zgodności ze standardem WCAG 2.1,
- pozyskiwanie danych od personelu instytucji monitorowanej (w formie pisemnej i osobistej),
- analiza dokumentacji instytucji monitorowanej i dokumentacji dotyczącej działań instytucji, zarówno dostępnej w BIP, na stronie internetowej, jak i uzyskanej bezpośrednio od instytucji monitorowanej.

Badaniu poddano:

- A. Stronę internetową sądu pod adresem www.katowice-zachod.sr.gov.pl
- B. Budynek i otoczenie budynku sądu znajdującego się pod adresem Plac Wolności 10, 40-078 Katowice
- C. Budynek i otoczenie budynku sądu znajdującego się pod adresem ul. Warszawa 45/47, 40-010 Katowice

Polecane materiały:

- ✓ „Jak wdrażać Ustawę o zapewnianiu dostępności?”,
funduszeuropejskie.gov.pl/media/86764/ustawa_o_dostepnosci_poradnik.pdf
- ✓ „SAMORZĄD BEZ BARIER poradnik dostępności dla jednostek samorządu terytorialnego”,
funduszeuropejskie.gov.pl/media/103401/poradnik.pdf

Wyniki monitoringu dostępności

Monitoring przestrzegania prawa w zakresie dostępności przez Sąd Rejonowy Katowice-Zachód w Katowicach został przeprowadzony 11 lipca 2022 roku.

A. Strona internetowa sądu pod adresem: www.katowice-zachod.sr.gov.pl

Elementy wpływające na dostępność sądu zweryfikowane pozytywnie:

- ✓ Informacje są podane w prostym języku.
- ✓ Sąd nie umieszcza na stronie skanów dokumentów.

Rekomendacje:

- A.1.1. Zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. O zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami należy uzupełnić nagrania zamieszczone na stronie internetowej o tłumaczenie na PJM i napisy.
- A.1.2. Wszystkie grafiki zamieszczone na stronie internetowej należy opatrzyć opisem alternatywnym (tzw. ALT) zgodnie z WGAC 2.0 (Zasada 1: Percepcja, Wytyczna 1.1 Tekst Alternatywny).

B. Budynek i otoczenie budynku sądu przy Placu Wolności 10

B.1. Otoczenie wejścia

Elementy wpływające na dostępność sądu zweryfikowane pozytywnie:

- ✓ Na przejściach dla pieszych prowadzących do budynku zastosowano rampy krawężnikowe lub obniżenie krawężnika do wysokości poniżej 20 mm.
- ✓ Granica między chodnikiem a jezdnią została oznaczona za pomocą zmiany faktury nawierzchni.

Rekomendacje:

- B.1.1. W obrębie przejścia dla pieszych brak sygnalizacji świetlnej, zaleca się złożenie wniosku o jej uzupełnienie.
- B.1.2. W obrębie przejścia dla pieszych brak sygnalizacji dźwiękowej, zaleca się złożenie wniosku o jej uzupełnienie.
- B.1.3. W otoczeniu brak wyznaczonych miejsc parkingowych. Zaleca się złożenie wniosku o wyznaczenie miejsca parkingowego o wymiarach 3,60 x 6,00 m (w przypadku miejsc usytuowanych wzdłuż jezdni) lub 2,50 x 6,00 m (w przypadku miejsc korzystających z przylegającego ciągu pieszo-jezdnego).

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

B.2. Wejście główne

Elementy wpływające na dostępność sądu zweryfikowane pozytywnie:

- ✓ Budynek jest oznakowany tabliczką urzędową z nazwą sądu i godłem w wyraźny i czytelny sposób.
- ✓ Dojście do budynku ma odpowiednią szerokość.
- ✓ Szerokość użytkowa biegu schodów (pomiędzy poręczami lub innymi przeszkodami) jest odpowiednia.
- ✓ Szerokość stopni jest odpowiednia.
- ✓ Drzwi wejściowe mają odpowiednie wymiary.
- ✓ Drzwi wyposażono w duży, wygodny w obsłudze i skontrastowany pochwyt (klamkę).

Rekomendacje:

- B.2.1.** Jeżeli w budynku znajduje się tylko część wydziałów sądu, należy uzupełnić oznaczenia (tablice z informacjami o wydziałach sądu znajdujących się w budynku) - rekomendowana wysokość montażu: tak, aby dolna krawędź tabliczki znajdowała się na wysokości 1,80-2,20 m od podłoża.
- B.2.2.** Ciąg pieszy prowadzący do wejścia nie jest odpowiednio oznaczony. Zaleca się montaż systemów fakturowych i oznaczeń kolorystycznych, wyznaczających drogę do wejścia do budynku (tzw. system wayfinding).
- B.2.3.** Wejście do budynku nie znajduje się na poziomie gruntu. Zaleca się zniwelowanie różnicy wysokości (np. poprzez usunięcie wysokiego progu lub wyrównanie poziomów powierzchni zlokalizowanych bezpośrednio przy wejściu za pomocą pochylni).
- B.2.4.** Nie ma pochylni prowadzącej do wejścia do sądu. Jeżeli wejście nie znajduje się na poziomie gruntu, należałoby ją zbudować.
- B.2.5.** Schody nie zostały wyposażone w obustronne poręcze – zaleca się ich montaż.

- B.2.6. Stopnie schodów nie zostały oznaczone kontrastowo. Krawędzie pierwszego i ostatniego stopnia każdego biegu schodów należy oznaczyć pasami w jednolitym, skontrastowanym z tłem kolorze, znajdującymi się na powierzchni pionowej i poziomej stopnia. W przypadku trzech stopni w biegu należy oznaczyć wszystkie.**
- B.2.7. Drzwi wejściowe nie otwierają się automatycznie. W razie przebudowy strefy wejściowej rekomenduje się montaż drzwi automatycznych.**

Uwagi

W odpowiedzi na przesłany Raport wstępny z monitoringu sądu otrzymano informację, że w odniesieniu do rekomendacji z punktów B.2.3, B.2.4 i B.2.7, z uwagi na uwarunkowania formalno-prawne, niezależne od badanego Sądu, brak jest możliwości ich wdrożenia. Budynek Sądu objęty jest opieką Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, co w zdecydowany sposób ogranicza możliwości całkowitej likwidacji barier architektonicznych we wskazanej strefie. Strefa głównego wejścia do budynku Sądu została już poddana kapitalnemu remontowi, na podstawie uzyskanego w tym przedmiocie pozwolenia WKZ i pozwolenia na budowę - przy czym WKZ wyraził zgodę na zorganizowanie dostępu dla osób niepełnosprawnych w innej formule, tj. tutejszy Sąd zlecił wykonanie dokumentacji projektowej, pozyskał stosowne uzgodnienia z WKZ i pozwolenie na budowę jeśli chodzi o boczne wejście do budynku Sądu przy pl. Wolności 10. W chwili obecnej został wyłoniony Wykonawca na dostawę i montaż platformy dla osób niepełnosprawnych (co pozwoli na dostępność pierwszego poziomu budynku), kolejnym etapem realizacji przedmiotowego projektu (planowany na 2023 r.) ma być zlikwidowanie barier architektonicznych od bramy wjazdowej na teren Sądu do bocznego wejścia, gdzie ma być wyznaczone miejsce parkingowe dla osób niepełnosprawnych i gdzie zlokalizowana będzie platforma.

Informacja przekazana przez władze sądu zostanie wykorzystana przy sprawdzeniu wdrażania zmian w ciągu roku po przeprowadzonym monitoringu. Nie zmienia ona jednak treści rekomendacji, które są wynikiem stanu zastanego podczas przeprowadzania badania. Z uwagi

na objęcie budynku sądu opieką Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków rozumiemy występowanie utrudnień w dostosowaniu budynku. Z uwagi jednak na brak wejścia dostosowanego dla osób ze szczególnymi potrzebami aktualne pozostają nasze rekomendacje dotyczące celowości dokonania zmian w zaznaczonych obszarach. Podczas przebudowy, dobudowy lub generalnego remontu budynku polecamy wykorzystanie naszych rekomendacji w celu jak najlepszego dostosowania wejścia do budynku dla osób ze szczególnymi potrzebami.

B.3. Dostęp do informacji i bezpieczeństwo

Elementy wpływające na dostępność sądu zweryfikowane pozytywnie:

- ✓ W budynku znajduje się Biuro Obsługi Interesanta (BOI) lub punkt informacyjny.
- ✓ BOI lub punkt informacyjny jest zlokalizowany w pobliżu wejścia.
- ✓ Lada BOI lub punktu informacyjnego na odcinku przynajmniej 0,9 m jest obniżona do wysokości max. 0,8 m.
- ✓ Osoba w BOI lub punkcie informacyjnym jest widoczna zarówno dla osoby stojącej i siedzącej.
- ✓ BOI lub punkt informacyjny jest wyposażony w stanowiskową pętlę indukcyjną.
- ✓ Stanowisko wyposażone w pętlę indukcyjną jest oznaczone za pomocą odpowiedniego piktogramu.
- ✓ Na poszczególnych kondygnacjach umieszczone są czytelne informacje o numerze piętra widoczne zarówno dla osób poruszających się po budynku schodami, jak i windą.
- ✓ Miejsce umieszczenia informacji jest tak zorientowane, aby unikać odbicia zarówno światła dziennego, jak i sztucznego.
- ✓ W przestrzeni budynku zastosowane zostały piktogramy z podstawowymi funkcjami obiektu i kierunkami dotarcia do najważniejszych pomieszczeń.
- ✓ Czcionka i piktogramy z podstawowymi funkcjami obiektu i kierunkami dotarcia do najważniejszych pomieszczeń kontrastują z tłem.
- ✓ Brzeg tablic informacyjnych wiszących, których dolna krawędź znajduje się poniżej 2,2 m (np. gabloty), nie odstaje od płaszczyzny ściany na więcej niż 10 cm.
- ✓ W budynku umożliwiono zdalny dostęp do tłumacza polskiego języka migowego przez wideokonferencję.
- ✓ Miejsce, gdzie dostępne jest zdalne tłumaczenie na PJM, jest odpowiednio oznaczone znakiem graficznym.

- ✓ Pracownicy instytucji umieją zainicjować usługę zdalnego tłumaczenia (np. odnaleźć i włączyć program na komputerze).
- ✓ Warunki techniczne dla zdalnego tłumaczenia na polski język migowy są odpowiednie (np. sprzęt jest skonfigurowany, łącze internetowe zapewnia płynność obrazu, kamera przekazuje obraz wystarczającej jakości).
- ✓ Istnieje czytelna informacja wizualna o drogach ewakuacji w postaci piktogramów i strzałek kierunkowych.
- ✓ W budynku znajduje się dźwiękowy system powiadamiania alarmowego.
- ✓ Budynek wyposażono w urządzenia ewakuacyjne do transportu OzN, kobiet w ciąży, osób starszych (wózki, krzesła, maty, materace).

Rekomendacje:

- B.3.1. Recepcja nie została wyróżniona przez elementy architektury czy kontrast kolorystyczny, przez co może być trudna do odnalezienia, szczególnie dla osób z niepełnosprawnością wzroku (słabowidzących). Wymagane jest zapewnienie kontrastów kolorystycznych, pozwalających na wyodrębnienie jej z tła lub zastosowanie innych rozwiązań architektonicznych.**
- B.3.2. Dojście do punktu informacji nie zostało oznaczone fakturowo. W miarę możliwości (wymiana posadzki) zaleca się uzupełnienie oznaczeń zgodnie z systemem FON (ang. TWSIs – Tactile Walking Surface Indicators na podstawie normy ISO 21542:2011).**
- B.3.3. Wokandy nie są dobrze widoczne z perspektywy osoby niskorosłej lub siedzącej na wózku. Rekomenduje się zmianę wysokości montażu wokand (montaż w przedziale 1,20 - 1,60 m) oraz zastosowanie materiałów nie odbijających światła.**
- B.3.4. Informacje na wokandach są nieczytelne dla osób z niepełnosprawnością wzroku. Zaleca się stosowanie czcionki bezszeryfowej o wielkości co najmniej 3mm (małe**

liter), a w przypadku wokand elektronicznych dodatkowo dużo kontrastu liter w stosunku do tła i materiałów nie powodujących odbijania światła.

- B.3.5. Informacje są nieczytelne dla osób z niepełnosprawnością wzroku. Zaleca się stosowanie czcionki bezszeryfowej o wielkości co najmniej 3 mm (małe litery), dodatkowo dużo kontrastu liter w stosunku do tła i materiałów nie powodujących odbijania światła.
- B.3.6. Instytucja nie oferuje bezpośredniego dostępu do tłumacza Polskiego Języka Migowego. Zaleca się przeszkolenie kilku pracowników z podstaw PJM lub nawiązanie współpracy z dyplomowanym tłumaczem.
- B.3.7. W budynku nie ma sal rozpraw wyposażonych w pętle induktofoniczną - zaleca się wyposażenie chociaż jednej sali w takie urządzenie.
- B.3.8. Sale wyposażone w pętle induktofoniczną nie są oznaczone. Należy umieścić w nich odpowiednie oznaczenie.
- B.3.9. Słowne komunikaty alarmowe nie są automatycznie przekazywane przez system pętli induktofonicznej. Należy wprowadzić taką funkcjonalność.
- B.3.10. W budynku nie ma oznaczeń dróg ewakuacyjnych w języku Braille'a - zaleca się ich uzupełnienie.
- B.3.11. W budynku brak świetlnego systemu powiadamiania alarmowego - zaleca się jego uzupełnienie.

Uwagi

W odpowiedzi na przesłany Raport wstępny z monitoringu sądu otrzymano informację, że w ramach prowadzonych postępowań sądowych, sędzia prowadzący daną sprawę, w sytuacji gdy jest to konieczne powołuje do udziału w sprawie tłumacza PJM. W tym zakresie badany sąd zapewnia bezpośredni dostęp do tłumacza PJM.

Nadal aktualne pozostają jednak rekomendacje dotyczące braku bezpośredniego dostępu do tłumacza Polskiego Języka Migowego interesantom, którzy chcą załatwić sprawę w sądzie inną niż udział w rozprawie.

Uzyskano również informację, iż sąd posiada przenośne pętle indukcyjne, co w ocenie władz sądu daje możliwość elastycznego reagowania na potrzeby w przedmiotowym zakresie, bez konieczności wyznaczania konkretnej sali rozpraw. Zdaniem sądu takie założenie umożliwia pewną elastyczność w zarządzaniu salami rozpraw.

Zgodzić należy się z władzami sądu, że posiadanie przenośnych pętli indukcyjnych zapewnia dostępność sal dla osób słabosłyszących lub Głuchych na odpowiednim poziomie, jednakże poza salami rozpraw w budynku sądu znajdują się inne stanowiska obsługi interesanta, w których należy zamontować pętlę stanowiskową. Nie powinno bowiem dojść do sytuacji, kiedy stanowisko obsługi interesanta nie jest wyposażone w pętlę indukcyjną z uwagi na jej używanie w sali rozpraw. Przy generalnym remoncie lub zmianie budynku sądu rekomendujemy zainstalowanie pętli macierzowej, by każda sala sądowa i stanowisko obsługujące interesantów było dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami w zakresie narządu słuchu w każdym momencie, bez konieczności wcześniejszego zgłaszania przez nich takiej potrzeby.

B.4. Dostępność toalety

Wyniki dotyczą toalety zlokalizowanej na parterze, po prawej stronie od wejścia głównego

Elementy wpływające na dostępność sądu zweryfikowane pozytywnie:

- ✓ Toaleta dla osób z niepełnosprawnościami została oznaczona za pomocą odpowiedniego piktogramu.
- ✓ Toaleta dla osób z niepełnosprawnościami jest łatwa do odnalezienia, nie ma konieczności zastosowania dodatkowych oznaczeń kierunkowych.
- ✓ Toaleta oznaczona jako dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych posiada odpowiednio dużą powierzchnię manewrową.
- ✓ Toaleta ma wystarczającą przestrzeń transferu (0,90 m wolnej przestrzeni przynajmniej z jednej strony miski ustępowej).
- ✓ Toaleta wyposażona jest w pochwyt po obu stronach toalety.
- ✓ Toaleta wyposażona jest w pochwyt po obu stronach umywalki.
- ✓ Toaleta wyposażona jest w umywalkę niskosyfonową.
- ✓ Toaleta dla osób z niepełnosprawnościami wyposażona jest w instalację alarmową.

Rekomendacje:

- B.4.1. Część podajników znajduje się zbyt wysoko. Konieczne jest obniżenie wysokości montażu podajników i włączników oraz umieszczenie ich na wysokości w przedziale 0,80-1,10 m.
- B.4.2. Konieczne jest wyposażenie umywalki w baterię automatyczną lub baterię zwykłą z przedłużonym uchwytem.
- B.4.3. Rekomenduje się zapewnienie baterii o przedłużonej wylewce – maksymalna odległość wylewki od krawędzi umywalki nie powinna przekraczać 0,30 m.

- B.4.4.** Przycisk lub linka wzywania pomocy znajduje się zbyt wysoko – powinna ona znajdować się na wysokości nieprzekraczającej 0,40 m od poziomu posadzki. Zaleca się zmianę wysokości.

B.5. Schody

Wyniki dotyczą schodów prowadzących na pierwsze piętro umiejscowione przy stanowisku ochrony w pobliżu wejścia głównego

Elementy wpływające na dostępność sądu zweryfikowane pozytywnie:

- ✓ Szerokość biegu schodów jest odpowiednia (większa lub równa 1,2 m).
- ✓ Początek i koniec biegu schodów jest wyróżniony przy pomocy kontrastowego koloru zarówno na płaszczyźnie pionowej, jak i poziomej.

Rekomendacje:

- B.5.1. Schody nie zostały oznaczone za pomocą zmiennej faktury. Należy ułożyć fakturę ostrzegawczą o szerokości nie mniejszej niż 0,40 m i nie większej niż 0,60 m, w odległości 0,50 m przed krawędzią pierwszego stopnia schodów w dół oraz przed krawędzią pierwszego stopnia schodów w górę.
- B.5.2. Schody nie zostały wyposażone w odpowiednie poręcze. Zalecane jest montowanie poręczy schodów na dwóch wysokościach: wymaganej dla danego typu budynku (1,10 m) oraz dodatkowej (0,75 m).
- B.5.3. Schodów w budynku nie można ominąć za pomocą dźwigu osobowego, podnośnika, platformy przychodowej ani innych rozwiązań, zapewniających dostęp wszystkim użytkownikom na wyższe kondygnacje. Zaleca się montaż jednego w ww. urządzeń.

B.6. Windy

Rekomendacje:

- B.6.1. Budynek nie jest wyposażony w windę. Uniemożliwia to korzystanie z innych niż parter poziomów budynku osobom poruszającym się na wózkach. Zaleca się instalację windy.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

B.7. Korytarze

Korytarze na parterze, pierwszym i drugim piętrze - wszystkie zostały ocenione identycznie

Elementy wpływające na dostępność sądu zweryfikowane pozytywnie:

- ✓ Korytarze mają odpowiednią szerokość.
- ✓ W ramach jednej kondygnacji budynku brak zmian poziomów (także pojedynczych stopni) lub można je pokonać na wózku.
- ✓ Meble (stoliki, krzesła, elementy wiszące itp.) nie utrudniają poruszania się po korytarzach i nie zawężają wymaganej szerokości korytarza.
- ✓ Drzwi wewnętrzne mają odpowiednie wymiary.
- ✓ Klamki można obsługiwać jedną ręką, nie wymagają mocnego ściskania i chwytania.
- ✓ Klamki są skonstruowane w stosunku do koloru drzwi.
- ✓ Framugi drzwi oraz drzwi są w kolorze kontrastowym do koloru ściany, w której się znajdują.
- ✓ Oświetlenie sztuczne pomieszczeń równomiernie oświetla całą ich powierzchnię.
- ✓ Wszystkie stanowiska obsługujące petentów są dostępne dla osób m.in. poruszających się na wózkach.

Rekomendacje:

- B.7.1. Podłoga nie została wykonana z materiałów antypoślizgowych, zastosowane rozwiązania mogą powodować niebezpieczeństwo dla użytkowników. Zalecana jest wymiana materiału wykończeniowego posadzki.
- B.7.2. Wysokość progu drzwi wewnętrznych jest zbyt duża. Konieczne jest jego obniżenie do wysokości nieprzekraczającej 20 mm (optymalnie – do 10 mm).

- B.7.3. Pomieszczenia powinny być zaaranżowane w sposób bardziej przewidywalny, uporządkowany, z odpowiednio wydzielonymi kolorystycznie ciągami komunikacyjnymi.**

C. Budynek i otoczenie budynku przy ul. Warszawskiej 45

C.1. Otoczenie wejścia

Elementy wpływające na dostępność sądu zweryfikowane pozytywnie:

- ✓ Na przejściach dla pieszych prowadzących do budynku zastosowano sygnalizację świetlną.
- ✓ Na przejściach dla pieszych prowadzących do budynku zastosowano sygnalizację dźwiękową.
- ✓ Na przejściach dla pieszych prowadzących do budynku zastosowano rampy krawężnikowe lub obniżenie krawężnika do wysokości poniżej 20 mm.
- ✓ W najbliższym sąsiedztwie wejścia wyznaczono miejsca postojowe dla osób z niepełnosprawnościami.
- ✓ Wejście, w pobliżu którego zlokalizowano miejsce postojowe dla osób z niepełnosprawnościami, jest dostępne dla osób z niepełnosprawnościami.
- ✓ Najbliższe miejsce postojowe dla osób z niepełnosprawnościami zostało prawidłowo oznaczone za pomocą koloru niebieskiego.
- ✓ Najbliższe miejsce parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami zostało prawidłowo oznaczone za pomocą znaku pionowego.
- ✓ Najbliższe miejsce parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami zostało prawidłowo oznaczone za pomocą znaku poziomego.
- ✓ Dostępne miejsce parkingowe ma odpowiednie wymiary.

Rekomendacje:

- C.1.1. W obrębie przejścia dla pieszych brak oznaczeń dotykowych – zaleca się złożenie wniosku o wyposażenie go w fakturę ostrzegawczą: pas o szerokości 0,60-0,90 m, znajdujący się przed przejściem.

- C.1.2.** Do najbliższego miejsca postojowego dla osób z niepełnosprawnościami nie przylega z obu stron ciąg pieszy lub dojście, na którym nie wolno parkować. Zaleca się przeorganizowanie przestrzeni parkingu w taki sposób, by osoba z niepełnosprawnością mogła swobodnie poruszać się wchodząc i wychodząc z auta.

C.2. Wejście główne do budynku

Elementy wpływające na dostępność sądu zweryfikowane pozytywnie:

- ✓ Budynek jest oznakowany tabliczką urzędową z nazwą sądu i godłem w wyraźny i czytelny sposób.
- ✓ Dojście do budynku ma odpowiednią szerokość.
- ✓ Drzwi wejściowe mają odpowiednie wymiary.
- ✓ Drzwi wyposażono w duży, wygodny w obsłudze i skontrastowany pochwyt (klamkę).

Rekomendacje:

- C.2.1. Jeżeli w budynku znajduje się tylko część wydziałów sądu, należy uzupełnić oznaczenia (tablice z informacjami o wydziałach sądu znajdujących się w budynku) - rekomendowana wysokość montażu: tak, aby dolna krawędź tabliczki znajdowała się na wysokości 1,80-2,20 m od podłoża.
- C.2.2. Ciąg pieszy prowadzący do wejścia nie jest odpowiednio oznaczony. Zaleca się montaż systemów fakturowych i oznaczeń kolorystycznych, wyznaczających drogę do wejścia do budynku (tzw. system wayfinding).

C.3. Wejście boczne do budynku dla osób z niepełnosprawnościami

Wejście dostępne dla osób z niepełnosprawnością ruchową i otwierane przez pracownika sądu na żądanie interesanta.

Elementy wpływające na dostępność sądu zweryfikowane pozytywnie:

- ✓ Budynek jest oznakowany tabliczką urzędową z nazwą sądu i godłem w wyraźny i czytelny sposób.
- ✓ Dojście do budynku ma odpowiednią szerokość.
- ✓ Wejście do budynku znajduje się na poziomie gruntu, nie ma zauważalnych różnic wysokości, które stanowiłyby potencjalną przeszkodę dla osób ze szczególnymi potrzebami.
- ✓ Drzwi wejściowe mają odpowiednie wymiary.
- ✓ Jako pozytywne ocenić należy fakt umieszczenia przy wejściu głównym odpowiednio oznaczonego i dobrze widocznego przycisku umożliwiającego wezwanie personelu.

Rekomendacje:

- C.3.1. Jeżeli w budynku znajduje się tylko część wydziałów sądu, należy uzupełnić oznaczenia (tablice z informacjami o wydziałach sądu znajdujących się w budynku) - rekomendowana wysokość montażu: tak, aby dolna krawędź tabliczki znajdowała się na wysokości 1,80-2,20 m od podłoża.
- C.3.2. Ciąg pieszy prowadzący do wejścia nie jest odpowiednio oznaczony. Zaleca się montaż systemów fakturowych i oznaczeń kolorystycznych, wyznaczających drogę do wejścia do budynku (tzw. system wayfinding).
- C.3.3. Drzwi wejściowe nie otwierają się automatycznie. W razie przebudowy strefy wejściowej rekomenduje się montaż drzwi automatycznych.

C.4. Dostęp do informacji i bezpieczeństwo

Elementy wpływające na dostępność sądu zweryfikowane pozytywnie:

- ✓ W budynku znajduje się Biuro Obsługi Interesanta (BOI) lub punkt informacyjny.
- ✓ BOI lub punkt informacyjny jest zlokalizowany w pobliżu wejścia.
- ✓ Lada BOI lub punktu informacyjnego na odcinku przynajmniej 0,9 m jest obniżona do wysokości max. 0,8 m.
- ✓ Osoba w BOI lub punkcie informacyjnym jest widoczna zarówno dla osoby stojącej i siedzącej.
- ✓ BOI lub punkt informacyjny jest wyposażony w stanowiskową pętlę indukcyjną.
- ✓ Stanowisko wyposażone w pętlę indukcyjną jest oznaczone za pomocą odpowiedniego piktogramu.
- ✓ Na poszczególnych kondygnacjach umieszczone są czytelne informacje o numerze piętra widoczne zarówno dla osób poruszających się po budynku schodami, jak i windą.
- ✓ Miejsce umieszczenia informacji jest tak zorientowane, aby unikać odbicia zarówno światła dziennego, jak i sztucznego.
- ✓ W przestrzeni budynku zastosowane zostały piktogramy z podstawowymi funkcjami obiektu i kierunkami dotarcia do najważniejszych pomieszczeń.
- ✓ Czcionka i piktogramy z podstawowymi funkcjami obiektu i kierunkami dotarcia do najważniejszych pomieszczeń kontrastują z tłem.
- ✓ Brzeg tablic informacyjnych wiszących, których dolna krawędź znajduje się poniżej 2,2 m (np. gabloty), nie odstaje od płaszczyzny ściany na więcej niż 10 cm.
- ✓ W budynku umożliwiono zdalny dostęp do tłumacza polskiego języka migowego przez wideokonferencję.
- ✓ Miejsce, gdzie dostępne jest zdalne tłumaczenie na PJM, jest odpowiednio oznaczone znakiem graficznym.

- ✓ Pracownicy instytucji umieją zainicjować usługę zdalnego tłumaczenia (np. odnaleźć i włączyć program na komputerze).
- ✓ Warunki techniczne dla zdalnego tłumaczenia na polski język migowy są odpowiednie (np. sprzęt jest skonfigurowany, łącze internetowe zapewnia płynność obrazu, kamera przekazuje obraz wystarczającej jakości).
- ✓ Istnieje czytelna informacja wizualna o drogach ewakuacji w postaci piktogramów i strzałek kierunkowych.
- ✓ Budynek wyposażono w urządzenia ewakuacyjne do transportu OzN, kobiet w ciąży, osób starszych (wózki, krzesła, maty, materace).

Rekomendacje:

- C.4.1. Recepcja nie została wyróżniona przez elementy architektury czy kontrast kolorystyczny, przez co może być trudna do odnalezienia, szczególnie dla osób z niepełnosprawnością wzroku (słabowidzących). Wymagane jest zapewnienie kontrastów kolorystycznych, pozwalających na wyodrębnienie jej z tła lub zastosowanie innych rozwiązań architektonicznych.**
- C.4.2. Dojście do punktu informacji nie zostało oznaczone fakturowo. W miarę możliwości (wymiana posadzki) zaleca się uzupełnienie oznaczeń zgodnie z systemem FON (ang. TWSIs – Tactile Walking Surface Indicators na podstawie normy ISO 21542:2011).**
- C.4.3. Wokandy nie są dobrze widoczne z perspektywy osoby niskorosłej lub siedzącej na wózku. Rekomenduje się zmianę wysokości montażu wokand (montaż w przedziale 1,20 - 1,60 m) oraz zastosowanie materiałów nie odbijających światła.**
- C.4.4. Informacje na wokandach są nieczytelne dla osób z niepełnosprawnością wzroku. Zaleca się stosowanie czcionki bezszeryfowej o wielkości co najmniej 3mm (małe**

liter), a w przypadku wokand elektronicznych dodatkowo dużo kontrastu liter w stosunku do tła i materiałów nie powodujących odbijania światła.

- C.4.5. Informacje są nieczytelne dla osób z niepełnosprawnością wzroku. Zaleca się stosowanie czcionki bezszeryfowej o wielkości co najmniej 3 mm (małe litery), dodatkowo dużo kontrastu liter w stosunku do tła i materiałów nie powodujących odbijania światła.
- C.4.6. Instytucja nie oferuje bezpośredniego dostępu do tłumacza Polskiego Języka Migowego. Zaleca się przeszkolenie kilku pracowników z podstaw PJM lub nawiązanie współpracy z dyplomowanym tłumaczem.
- C.4.7. W budynku nie ma sal rozpraw wyposażonych w pętle induktofoniczną - zaleca się wyposażenie chociaż jednej sali w takie urządzenie.
- C.4.8. W budynku nie ma oznaczeń dróg ewakuacyjnych w języku Braille'a - zaleca się ich uzupełnienie.

Uwagi

W odpowiedzi na przesłany Raport wstępny z monitoringu sądu otrzymano informację, że w ramach prowadzonych postępowań sądowych, sędzia prowadzący daną sprawę, w sytuacji gdy jest to konieczne powołuje do udziału w sprawie tłumacza PJM. W tym zakresie badany sąd zapewnia bezpośredni dostęp do tłumacza PJM.

Nadal aktualne pozostają jednak rekomendacje dotyczące braku bezpośredniego dostępu do tłumacza Polskiego Języka Migowego interesantom, którzy chcą załatwić sprawę w sądzie inną niż udział w rozprawie.

Uzyskano również informację, iż sąd posiada przenośne pętle indukcyjne, co w ocenie władz sądu daje możliwość elastycznego reagowania na potrzeby w przedmiotowym zakresie, bez konieczności

wyznaczania konkretnej sali rozpraw. Zdaniem sądu takie założenie umożliwia pewną elastyczność w zarządzaniu salami rozpraw.

Zgodzić należy się z władzami sądu, że posiadanie przenośnych pętli indukcyjnych zapewnia dostępność sal dla osób słabosłyszących lub Głuchych na odpowiednim poziomie, jednakże poza salami rozpraw w budynku sądu znajdują się inne stanowiska obsługi interesanta, w których należy zamontować pętlę stanowiskową. Nie powinno bowiem dojść do sytuacji, kiedy stanowisko obsługi interesanta nie jest wyposażone w pętlę indukcyjną z uwagi na jej używanie w sali rozpraw. Przy generalnym remoncie lub zmianie budynku sądu rekomendujemy zainstalowanie pętli macierzowej, by każda sala sądowa i stanowisko obsługujące interesantów było dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami w zakresie narządu słuchu w każdym momencie, bez konieczności wcześniejszego zgłaszania przez nich takiej potrzeby.

C.5. Dostępność toalety

Wyniki dotyczą toalety przy wejściu dostępnym dla osób z niepełnosprawnościami.

Elementy wpływające na dostępność sądu zweryfikowane pozytywnie:

- ✓ Toaleta dla osób z niepełnosprawnościami została oznaczona za pomocą odpowiedniego piktogramu.
- ✓ Toaleta dla osób z niepełnosprawnościami jest łatwa do odnalezienia, nie ma konieczności zastosowania dodatkowych oznaczeń kierunkowych.
- ✓ Wszystkie podajniki (papier toaletowy, mydło, ręczniki, suszarka do rąk) i włączniki zamontowano na odpowiedniej wysokości.
- ✓ Toaleta oznaczona jako dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych posiada odpowiednio dużą powierzchnię manewrową.
- ✓ Toaleta ma wystarczającą przestrzeń transferu (0,90 m wolnej przestrzeni przynajmniej z jednej strony miski ustępowej).
- ✓ Toaleta wyposażona jest w pochwyty po obu stronach toalety.
- ✓ Toaleta wyposażona jest w pochwyty po obu stronach umywalki.
- ✓ Toaleta wyposażona jest w umywalkę niskosyfonową.
- ✓ Toaleta dla osób z niepełnosprawnościami wyposażona jest w instalację alarmową.

Rekomendacje:

- C.5.1. Konieczne jest wyposażenie umywalki w baterię automatyczną lub baterię zwykłą z przedłużonym uchwytem.
- C.5.2. Rekomenduje się zapewnienie baterii o przedłużonej wylewce – maksymalna odległość wylewki od krawędzi umywalki nie powinna przekraczać 0,30 m.

- C.5.3.** Przycisk lub linka wzywania pomocy znajduje się zbyt wysoko – powinna ona znajdować się na wysokości nieprzekraczającej 0,40 m od poziomu posadzki. Zaleca się zmianę wysokości.

C.6. Schody na prawo od wejścia głównego

Elementy wpływające na dostępność sądu zweryfikowane pozytywnie:

- ✓ Szerokość biegu schodów jest odpowiednia (większa lub równa 1,2 m).
- ✓ Schody w budynku można ominąć windą lub platformą czy podnośnikiem.

Rekomendacje:

- C.6.1. Stopnie schodów nie zostały oznaczone kontrastowo. Krawędzie pierwszego i ostatniego stopnia każdego biegu schodów należy oznaczyć pasami w jednolitym, skontrastowanym z tłem kolorze, znajdującymi się na powierzchni pionowej i poziomej stopnia. W przypadku trzech stopni w biegu należy oznaczyć wszystkie.
- C.6.2. Schody nie zostały oznaczone za pomocą zmiennej faktury. Należy ułożyć fakturę ostrzegawczą o szerokości nie mniejszej niż 0,40 m i nie większej niż 0,60 m, w odległości 0,50 m przed krawędzią pierwszego stopnia schodów w dół oraz przed krawędzią pierwszego stopnia schodów w górę.
- C.6.3. Schody nie zostały wyposażone w odpowiednie poręcze. Zalecane jest montowanie poręczy schodów na dwóch wysokościach: wymaganej dla danego typu budynku (1,10 m) oraz dodatkowej (0,75 m).

C.7. Windy

Elementy wpływające na dostępność sądu zweryfikowane pozytywnie:

- ✓ Budynek wyposażony jest w windę.
- ✓ Odległość pomiędzy drzwiami przystankowymi dźwigu osobowego, a przeciwną ścianą lub inną przegrodą jest wystarczająca.
- ✓ Winda posiada zewnętrzny panel sterujący na odpowiedniej wysokości.
- ✓ Winda dysponuje sygnalizacją świetlną przyjazdu na piętro.
- ✓ Winda dysponuje sygnalizacją dźwiękową przyjazdu na piętro.
- ✓ Winda dysponuje sygnalizacją dźwiękową, która informuje o zamykaniu i otwieraniu drzwi.
- ✓ Umieszczenie wewnętrznego panelu sterującego jest poprawne (odpowiednia wysokość i odległość od narożników kabiny).
- ✓ Panel sterujący jest wyposażony w dodatkowe oznakowania dla osób niewidomych i słabowidzących.
- ✓ Wewnętrzny panel sterujący jest wyposażony w informację głosową, mówiącą na którym piętrze winda się zatrzymała i w którą stronę zmierza.
- ✓ W kabinie windy powyżej panelu sterującego lub nad drzwiami windy umieszczony jest wyświetlacz pokazujący numer piętra, na którym znajduje się kabina windy.
- ✓ Przycisk kondygnacji „zero” jest dodatkowo wyróżniony kolorystycznie i dotykowo.
- ✓ Drzwi windy otwierają się i zamykają automatycznie.
- ✓ Drzwi windy wyposażone są w system zatrzymujący ich zamykanie jeżeli jakkolwiek przedmiot lub osoba przeszkodzi w ich zamknięciu.
- ✓ Winda ma odpowiednie wymiary.
- ✓ W kabinie znajduje się przynajmniej jedna poręcz na wysokości 0,90 m.
- ✓ W nieprzelotowej kabinie windy umieszczono lustro zamontowane na odpowiedniej wysokości.

- ✓ Drzwi windy mają odpowiednią szerokość.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

C.8. Korytarze w budynku

Elementy wpływające na dostępność sądu zweryfikowane pozytywnie:

- ✓ Korytarze mają odpowiednią szerokość.
- ✓ W ramach jednej kondygnacji budynku brak zmian poziomów (także pojedynczych stopni) lub można je pokonać na wózku.
- ✓ Meble (stoliki, krzesła, elementy wiszące itp.) nie utrudniają poruszania się po korytarzach i nie zawężają wymaganej szerokości korytarza.
- ✓ Drzwi wewnętrzne mają odpowiednie wymiary.
- ✓ Wszystkie progi są niższe niż 20 mm.
- ✓ Klamki można obsługiwać jedną ręką, nie wymagają mocnego ściskania i chwytania.
- ✓ Klamki są skonstrastowane w stosunku do koloru drzwi.
- ✓ Framugi drzwi oraz drzwi są w kolorze kontrastowym do koloru ściany, w której się znajdują.
- ✓ Oświetlenie sztuczne pomieszczeń równomiernie oświetla całą ich powierzchnię.
- ✓ Wszystkie stanowiska obsługujące petentów są dostępne dla osób m.in. poruszających się na wózkach.

Rekomendacje:

- C.8.1.** Podłoga nie została wykonana z materiałów antypoślizgowych, zastosowane rozwiązania mogą powodować niebezpieczeństwo dla użytkowników. Zalecana jest wymiana materiału wykończeniowego posadzki.
- C.8.2.** Pomieszczenia powinny być zaaranżowane w sposób bardziej przewidywalny, uporządkowany, z odpowiednio wydzielonymi kolorystycznie ciągami komunikacyjnymi.

Uwagi

W odpowiedzi na przesłany Raport wstępny z monitoringu sądu otrzymano informację, że budynek znajduje się pod opieką Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. W ramach kilkietapowych remontów budynku Sądu (realizowanych w oparciu o pozwolenia WKZ i pozwolenia na budowę), dokonano wymiany posadzki, jak również zniwelowano zdecydowaną większość różnic wysokości pomiędzy korytarzami poprzez zastosowanie równi pochytych bądź wyrównywanie poziomów.

Informacja przekazana przez władze sądu zostanie wykorzystana przy sprawdzeniu wdrażania zmian w ciągu roku po przeprowadzonym monitoringu. Nie zmienia ona jednak treści rekomendacji, które są wynikiem stanu zastanego podczas przeprowadzania badania. W tym miejscu zaznaczamy, że mimo objęcia budynku sądu opieką Wojewódzkiego Konserwatora Budynku istnieje możliwość zastosowania odpowiednich metod, czy materiałów, które pozwolą dostosować budynek sądu w rekomendowanych obszarach i jednocześnie zostaną zaakceptowane przez konserwatora budynku.